

Konspekt: Syllabus omylů (Pius IX.)

Syllabus omylů je text, který sepsal a v 8.12. 1864 vydal papež Pius IX., jako dodatek ke své encyklice (papežskému okružnímu listu, který byl určen biskupům) *Quanta cura*. Syllabus omylů se stal velmi známým díky nekompromisnímu odmítnutí modernistických myšlenek, které se ve společnosti projevovaly od doby osvícenství. Pět let po vydání tohoto listu byl svolán papežem Piem také První vatikánský koncil, na kterém představitelé římskokatolické církve řešili podobné otázky, kterým se věnuje Pius IX. také v Syllabu omylů.

Samotný text je strukturován do deseti kapitol, kdy každá kapitola má název shodný s „bludy“, které jsou v ní napadány. První kapitola se vyjadřuje o panteismu, naturalismu (Bůh je ve všem- v člověku, přírodě a podléhá stejně jako člověk či příroda změnám) a absolutním racionalismu (rozum, jako jediné kritérium pravdivosti). Vedle absolutního racionalismu pak stojí ve druhé kapitole teze umírněného racionalismu, který staví na stejnou pozici filosofii a teologii a používá také k nahlížení náboženské pravdy lidský rozum. Papežské výnosy jsou pak v této myšlence označeny za tmářské a překážející pokroku vědy. Třetí kapitola mluví o „bludech“ indiferentismu a latitudinarismu, které spočívají ve volnosti výběru náboženství každým člověkem (a odkazuje také na to, že protestantismus je stejně dobrý a bohumilý jako katolická víra).

Překvapivé také je, že se tento text, připojený k papežskému listu, vyjadřuje také o politických myšlenkách. Ve čtvrté kapitole textu si totiž Pius IX. všimá socialismu, komunismu, tajných spolků a duchovně liberálních spolků, respektive najdeme v této kapitole připomenuty některé předešlé papežské listy, věnující se těmto tématům (zavrhují je). Jedná se o *Qui pluribus* (1846), *Quibus guantisque* (1849), *Noscitis et Nobiscum* (1849); *Singulari quadam* (1854) a *Quanto conficiamur moerore* (1863). Jde tudíž o témata, kterým se Svatý otec věnoval již v dřívější době.

Kapitola pátá se věnuje bludům o církvi a jejích právech. Je zde mimo jiné vyslovena myšlenka, že pravomoc církve je závislá na pravomoci státu, který sám může církvi určitá práva přiznat. Je to tedy osvícenecká myšlenka sekularizace (podle Petra Bergera), která ukazuje situaci, ve které církev ve státě přichází nejdříve o své ekonomicko-spoločenské postavení a posléze dochází i k „symbolické“ sekularizaci (v oblasti umění, kultury a vzdělávání). Dalším zajímavým bodem této kapitoly je také tvrzení, že práva církve a osob duchovních vychází z práv občanských, tedy že práva občanská jsou potřeba pro to, aby mohla existovat práva církve a duchovních. Najdeme zde také poznámku, že nic nebrání tomu, aby zásahem církevního sněmu nebo rozhodnutím křesťanských národů byl papežský stolec přenesen z římského do jiného biskupství. Tímto je řečeno, že římské papežství nemá žádné právoplatné odůvodnění a také primát papežství mezi jinými biskupstvími je klamný.

Kapitola šestá pojednává o „bludech“ o občanské společnosti, jejích bludech a o bludech vztahujících se k církvi. Opět je zde vystižena myšlenka nadřazenosti státu a občanské smlouvy nad církví a jejími zákony. Projevuje se zde také pokračující spory o investituru, a to tezí, že biskupy do úřadů navrhuje světská moc (králové a knížata stojí nad církví).

„Bludy“ o mravech přirozených a křesťanských jsou předmětem kapitoly sedmé, kapitola osmá se věnuje křesťanskému manželství (např. jen světský soud může zrušit manželství kvůli linu čistoty) a devátá pak „bludům“ o světském panství římského papeže. Kapitola desátá se opět vrací k politické otázce, a to otázce liberalismu, kterou také papež Pius IX. odsuzuje.

Autor v textu nejprve jednotlivé „bludy“ charakterizuje a až v navzujícím listu biskupům mluví o škodlivosti a heretičnosti zmíněných myšlenek. Tento list mluví také o

poslání papeže, jakožto učitele církve, který má své ovečky chránit a varovat před bludy a nástrahami „knížete démonů“. Sylabus omylů je spojení všech tezí, které v průběhu té doby katolická církev v reakci na postupující modernismus a racionalismus odmítla. Na závěr vyzývá Pius IX. k modlitbám k orodovnici, Neposkvrněné a nejsvětější Rodičce Boží, Panně Marii (text byl napsán deset let od Neposkvrněného početí Panny), což nám říká, jakou důležitost začal mít mariánský kult.